

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych –
Polacy o kondycji ekonomicznej kraju
i własnej sytuacji materialnej
w połowie czwartego kwartału 2010 r.

Warszawa, grudzień 2010

- ❑ W IV kwartale 2010 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* znajdował się na poziomie 100,6 pkt., czyli nieznacznie powyżej granicy 100 pkt. – symbolicznej równowagi pomiędzy optymizmem a pesymizmem.
- ❑ W porównaniu z III kwartałem odnotowano wzrost *WNE* o 2,1 pkt., a od początku roku, kiedy *WNE* wynosił 105,5 pkt, spadł o 4,9 pkt.
- ❑ W IV kwartale 2010 roku *Wskaźnik Ocen Gospodarki* wynosi 99,2 pkt. W porównaniu z III kwartałem nastąpił wzrost *WOG* (o 4,1 pkt.).
- ❑ W tym samym czasie *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* nie zmienił się istotnie. Pozostaje na poziomie 101,8 pkt. w porównaniu do 101,2 pkt. w III kwartale.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych to badanie prowadzone cyklicznie przez TNS OBOP. *WNE* konstruowany jest na podstawie dziewięciu pytań odnoszących się zarówno do sytuacji makroekonomicznej – kraju, jak i mikroekonomicznej – gospodarstw domowych. Pytania, które stanowią bazę dla tworzenia tego wskaźnika, diagnozują aktualną odczuwaną sytuację, oceniają kierunek dotychczasowych zmian oraz obejmują prognozy w perspektywie 1 roku oraz 3 lat¹.

Ze *Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych* wyodrębnia się dwa podwskaźniki: *Wskaźnik Ocen Gospodarki (WOG)* oraz *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych (WSGD)*, które umożliwiają łatwą i szybką weryfikację wpływu spraw mikro- oraz makro-gospodarczych na poziom ogólnych nastrojów ekonomicznych panujących w społeczeństwie obecnie oraz w latach poprzednich.

Po raz pierwszy pomiaru nastrojów ekonomicznych dokonaliśmy jesienią 1994 r. Wyniki najnowsze pochodzą z badania zrealizowanego w połowie czwartego kwartału 2010 r.²

Prezentowane w tym raporcie wskaźniki (zarówno *WNE*, *WOG* jak i *WSGD*) oparte są na skali 0-200, gdzie 0 – oznacza najniższą, minimalną wartość (skrajny pesymizm), 100 – to wartość środkowa (symboliczna równowaga między optymizmem a pesymizmem), a 200 – to najwyższa, maksymalna wartość w przypadku każdego z omawianych tu wskaźników (skrajny optymizm).

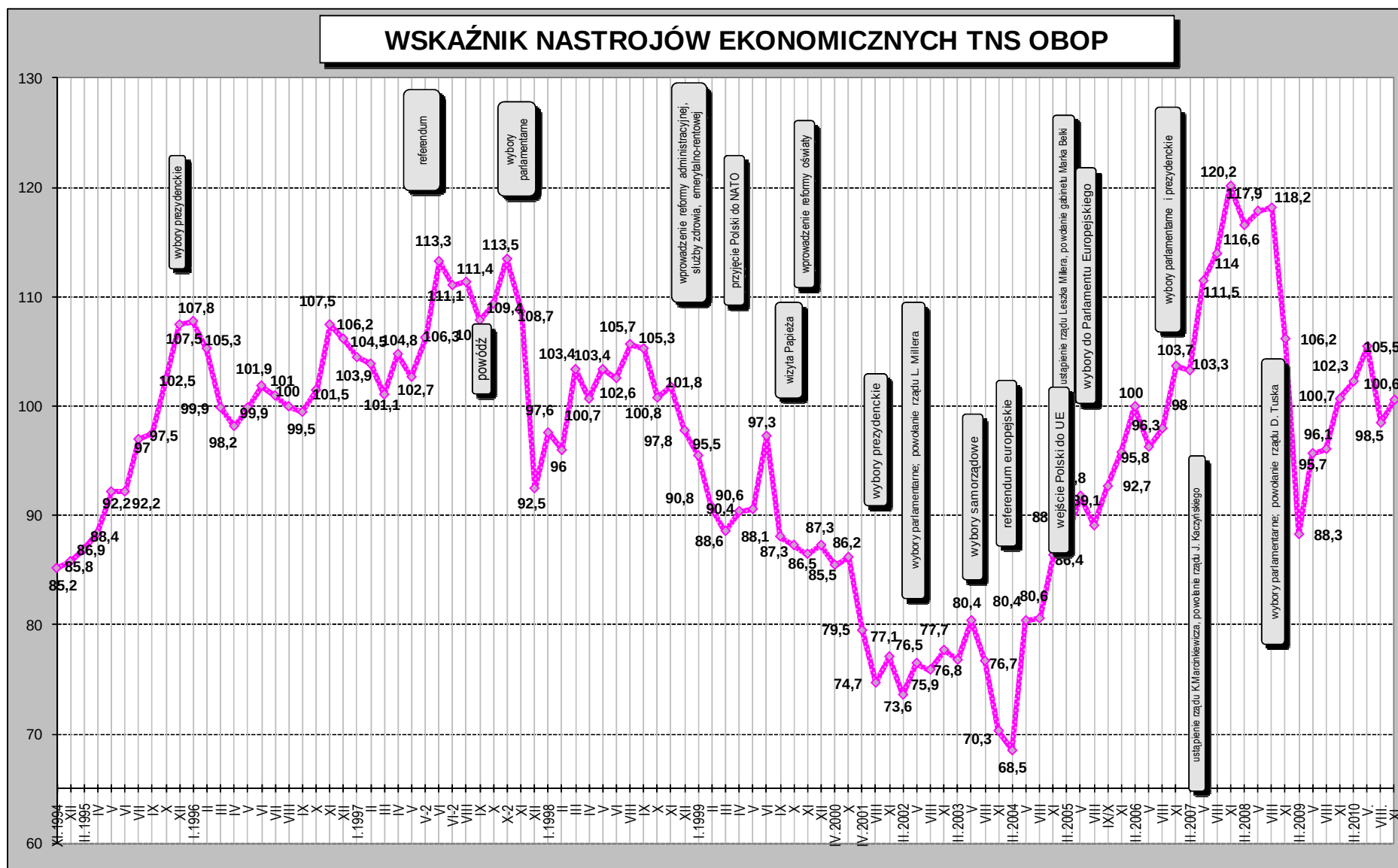
¹ Szczegółowe informacje znajdują się w aneksie.

² Sondaż zrealizowano w dniach 5-8 listopada 2010 r. na ogólnopolskiej, losowej, reprezentatywnej próbie 1005 mieszkańców Polski w wieku 15 i więcej lat. Maksymalny statystyczny błąd pomiaru dla tej wielkości próby wynosi +/- 3,1%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

WSKAŹNIK NASTROJÓW EKONOMICZNYCH TNS OBOP

W IV kwartale 2010 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* znajdował się na poziomie 100,6 pkt., czyli nieznacznie powyżej granicy 100 pkt. – symbolicznej równowagi pomiędzy optymizmem a pesymizmem. Oznacza to niewielką przewagę pozytywnego obrazu polskiej gospodarki w społeczeństwie.

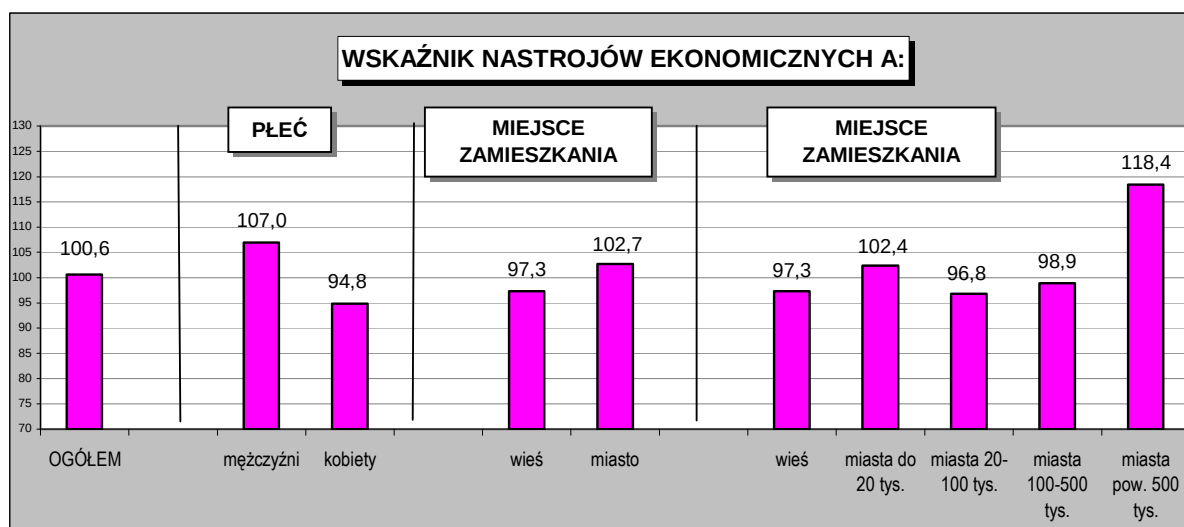
W porównaniu z III kwartałem odnotowano wzrost *WNE* o 2,1 pkt., a od początku roku, kiedy *WNE* wynosił 105,5 pkt, spadł o 4,9 pkt. Poziom wskaźnika jest obecnie wyraźnie wyższy od wartości 88,3 pkt. z początku 2009 roku – momentu największych obaw przed kryzysem gospodarczym.

OPTYMIŚCI I PESYMIŚCI

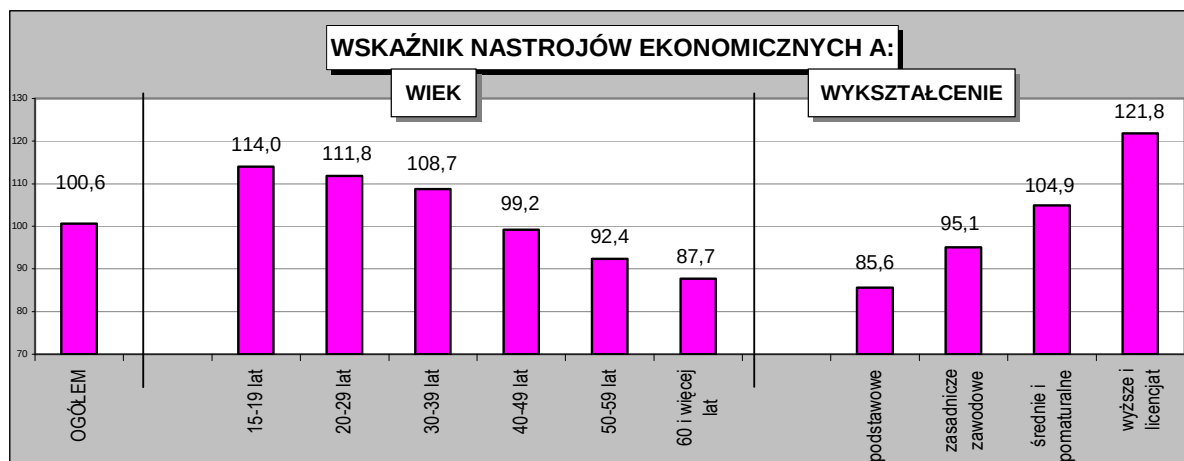
Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych jest wyższy dla mężczyzn (107,0 pkt.), wśród których nieznacznie przeważają optymiści, niż wśród kobiet (94,8 pkt.).

Mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (118,4 pkt.) są większymi optymistami od mieszkańców miast do 20 tys. (102,4 pkt.) i znacznie większymi optymistami od mieszkańców miast od 100-500 tys. (98,9 pkt), mieszkańców miast 20-100 tys. (96,8 pkt.) oraz mieszkańców wsi (97,3 pkt.).

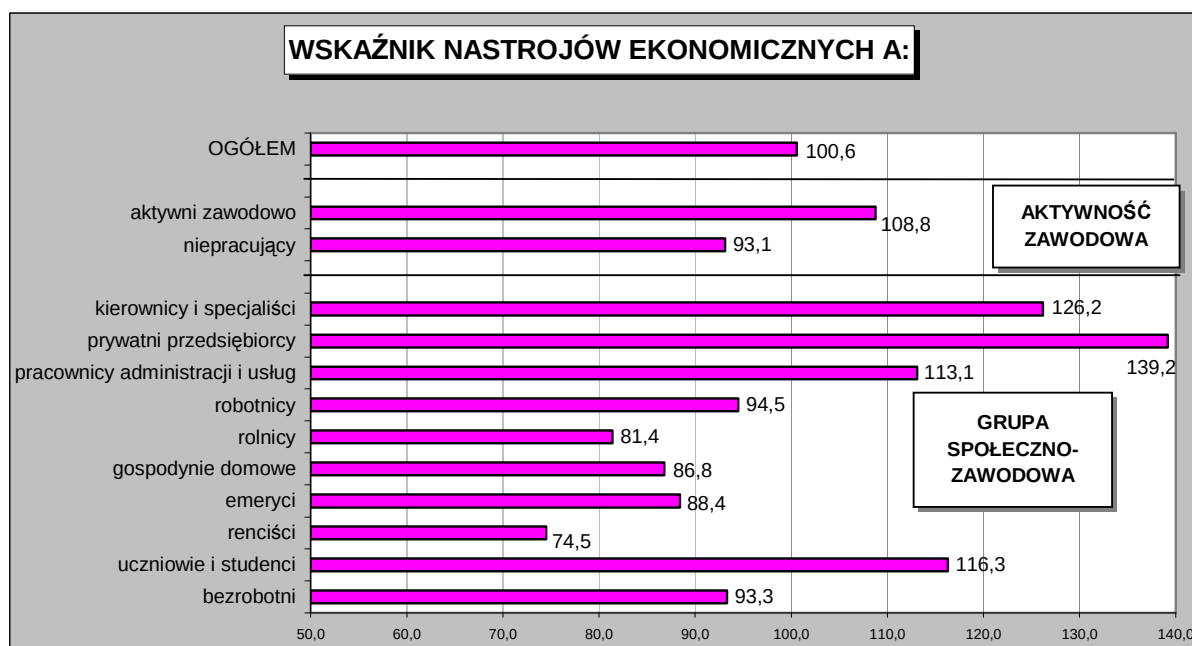
Wartość Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych zmniejsza się wraz z wiekiem respondentów. Najwyższa jest dla 15-19-latków (114,0 pkt.), nieco niższa dla 20-29-latków (111,8 pkt.) i 30-39-latków (108,7 pkt.), najniższa natomiast dla 40-49-latków (99,2 pkt.), 50-59-latków (92,4 pkt.) oraz osób w wieku 60 i więcej lat (87,7 pkt.).

Im respondenci są lepiej wykształceni, tym wyższa jest dla nich wartość WNE. Waha się ona od 85,6 pkt. wśród respondentów z wykształceniem podstawowym i 95,1 pkt. z wykształceniem zasadniczym zawodowym do 104,9 pkt. dla osób z wykształceniem średnim i 121,8 pkt. dla osób z wykształceniem wyższym i licencjackim.

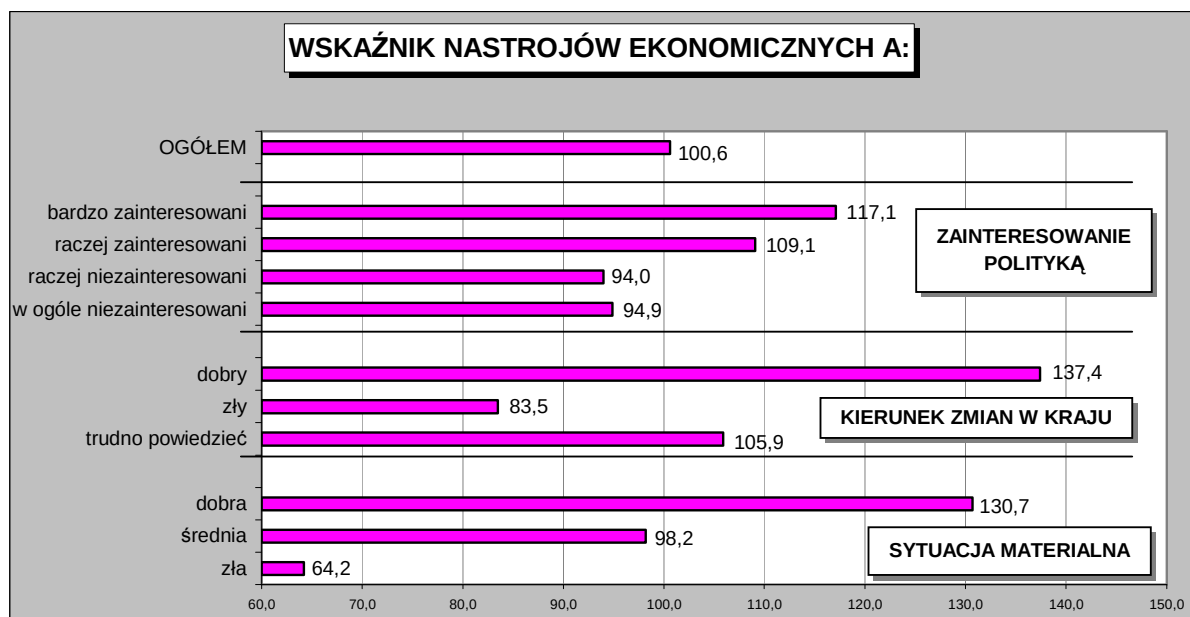
Największymi optymistami, jeśli chodzi o sytuację w polskiej ekonomii, byli kierownicy i specjaliści (126,2 pkt.), a także prywatni przedsiębiorcy (139,2 pkt.) oraz uczniowie i studenci (116,3 pkt.). Pesymizm wyraźnie przeważał natomiast wśród rencistów (74,5 pkt.) oraz rolników (81,4 pkt.).

Ogólnie WNE przyjmował wyższe wartości wśród osób aktywnych zawodowo (108,8 pkt.), niż wśród niepracujących (93,1 pkt.).

Nastroje ekonomiczne są uzależnione od stopnia zainteresowania polityką: najlepsze wśród respondentów polityką bardzo zainteresowanych (117,1 pkt.), a najgorsze wśród w ogóle (94,9 pkt.) lub raczej (94,0 pkt.) nią niezainteresowanych.

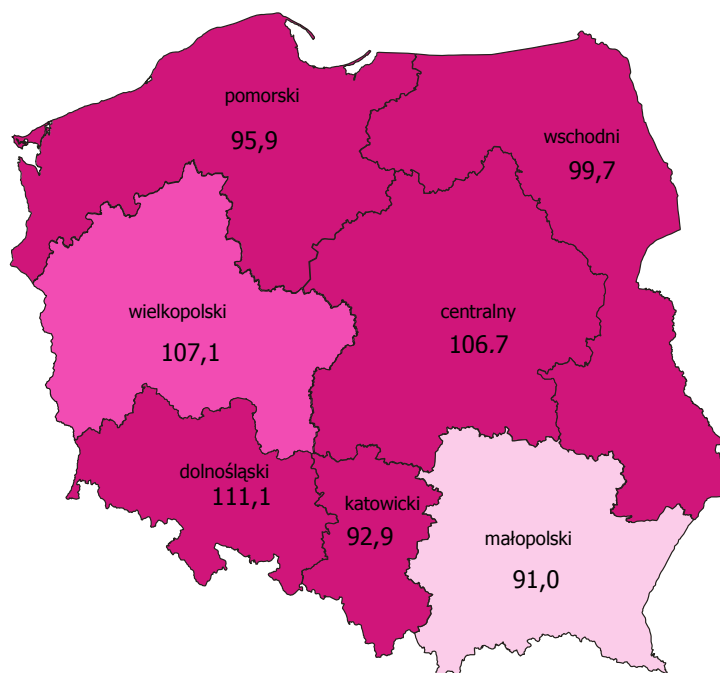
WNE był tym wyższy im lepsza była ocena kierunku zmian w kraju. Wskaźnik ten przyjmował wartość 137,4 pkt. dla osób dobrze oceniających kierunek biegu spraw w Polsce i zaledwie 83,5 pkt. dla osób oceniających go źle.

Im lepiej badani oceniają sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego, tym lepsze są ich nastroje ekonomiczne. WNE wynosi od 130,7 pkt. dla osób uważających sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego za dobrą do 64,2 pkt. dla osób uważających ją za złą.

NASTROJE EKONOMICZNE W REGIONACH

W IV kwartale 2010 roku *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* najwyższy był w regionach: dolnośląskim (111,1 pkt.), wielkopolskim (107,1 pkt.) i centralnym (106,7 pkt.), a najniższy – w małopolskim (91,0 pkt.) i katowickim (92,9 pkt.).

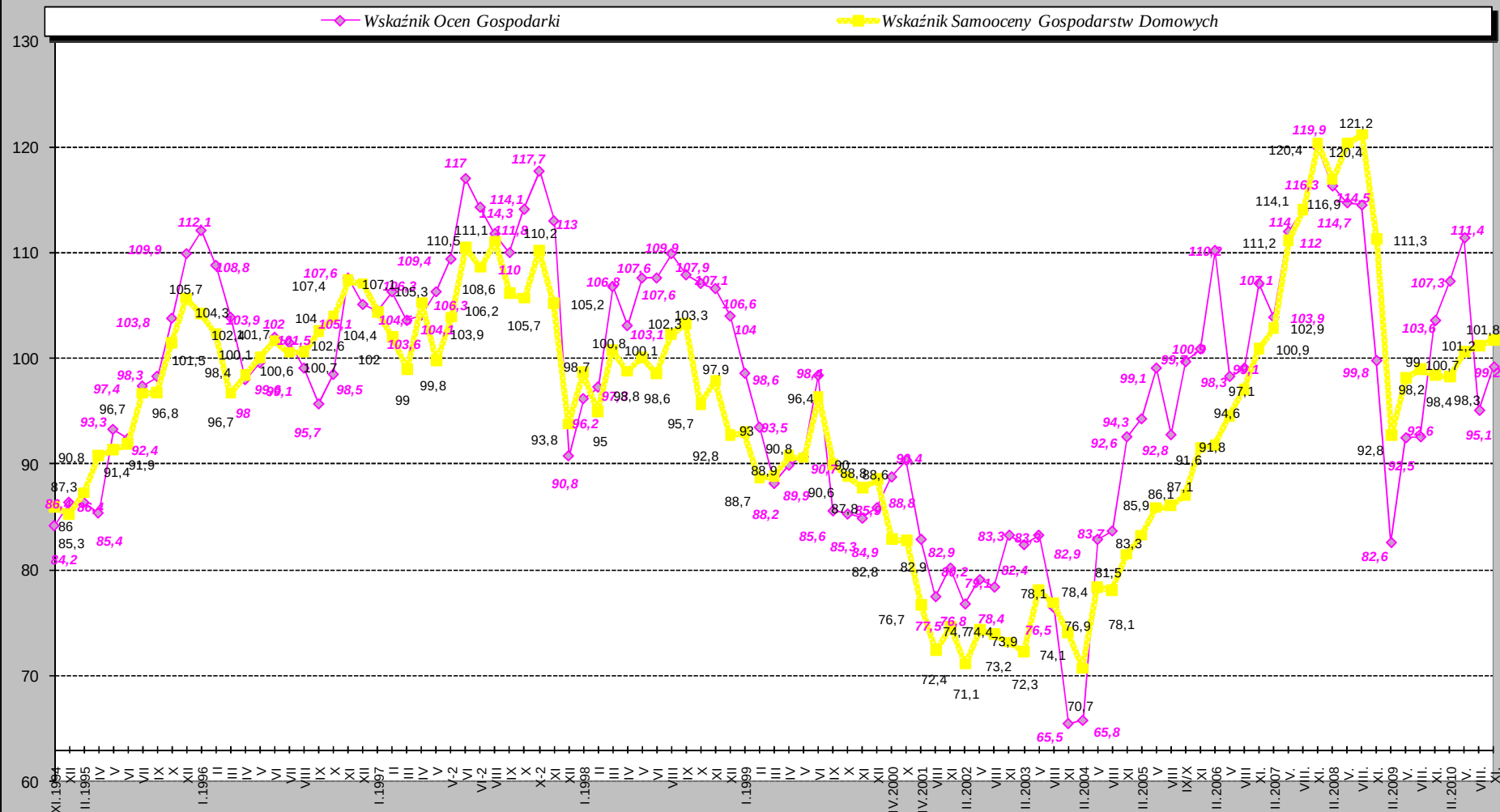

OCENY GOSPODARKI A SAMOOCENA GOSPODARSTW DOMOWYCH

W IV kwartale 2010 roku *Wskaźnik Ocen Gospodarki* wynosi 99,2 pkt., co oznacza niewielką przewagę osób negatywnie oceniających stan polskiej gospodarki nad osobami oceniającymi go pozytywnie. W porównaniu z III kwartałem nastąpił wzrost WOG (o 4,1 pkt.).

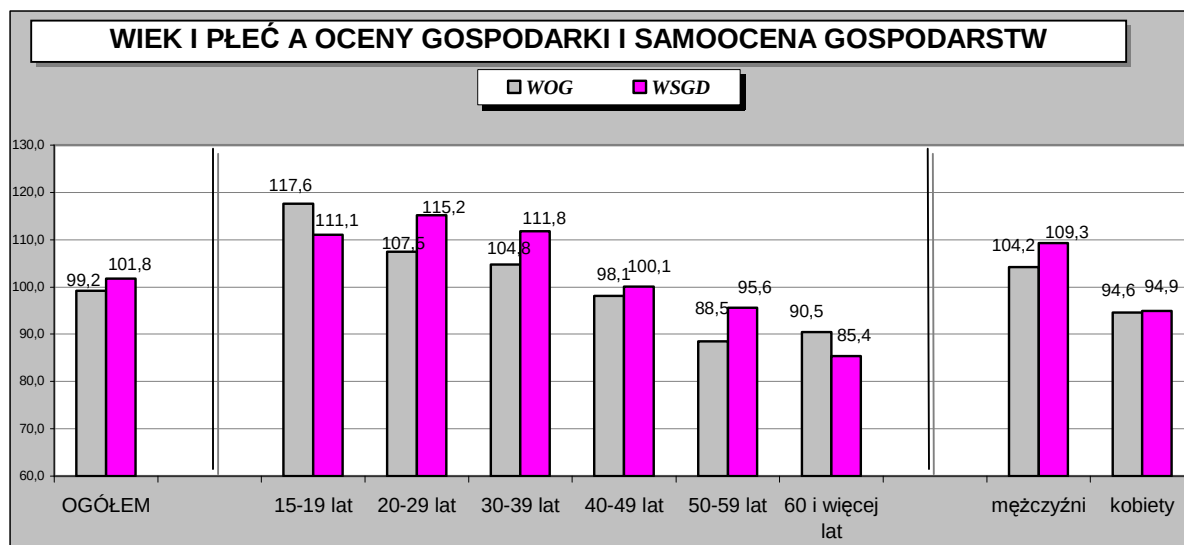
W tym samym czasie *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* nie zmienił się istotnie. Pozostaje na poziomie 101,8 pkt. w porównaniu do 101,2 pkt. w III kwartale.

OCENY GOSPODARKI A SAMOOCENA GOSPODARSTW DOMOWYCH

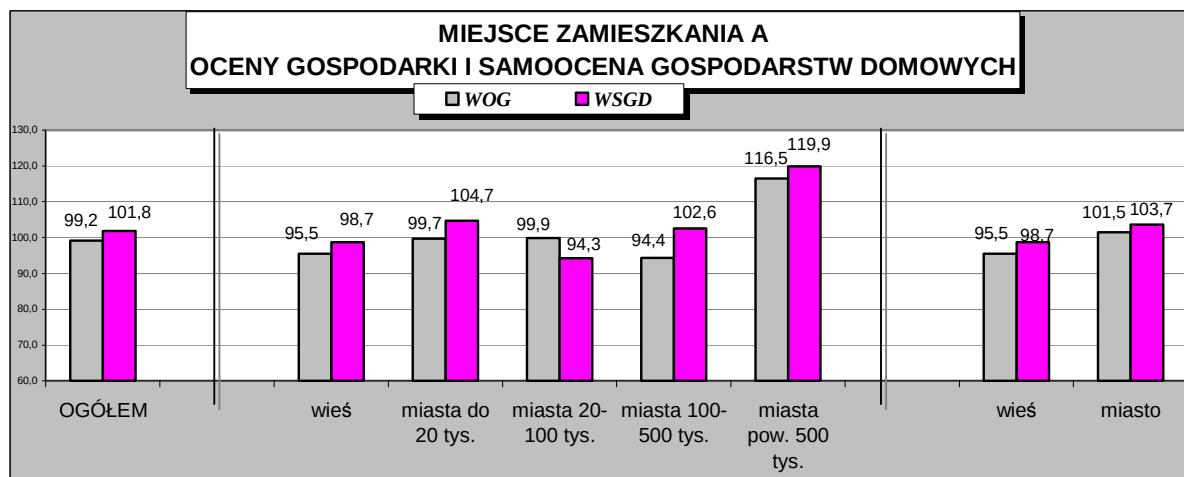
OPTYMIZM I PESYMIZM W SAMOOCENIE GOSPODARSTW DOMOWYCH A W OCENACH GOSPODARKI

Wskaźnik *Ocen Gospodarki* był wyższy wśród mężczyzn (104,2 pkt.) niż wśród kobiet (94,6 pkt.). Wartość *WOG* uzależniona była także od wieku: najwyższa wśród 15-19-latków (117,6 pkt.) i 20-29-latków (107,5 pkt.), zaś najniższa wśród osób w wieku 50-59 lat (88,5 pkt.) oraz 60 lat i więcej (90,5 pkt.).

Wskaźnik *Samooceny Gospodarstw Domowych* podobnie jak *WOG* był wyraźnie wyższy wśród mężczyzn (109,3 pkt.), niż wśród kobiet (94,9 pkt.). Najlepiej sytuację swoich gospodarstw domowych oceniali 20-29-latkowie (115,2 pkt.), a najgorzej 50-59-latki (95,6 pkt.) i osoby w wieku 60 i więcej lat (85,4 pkt.).

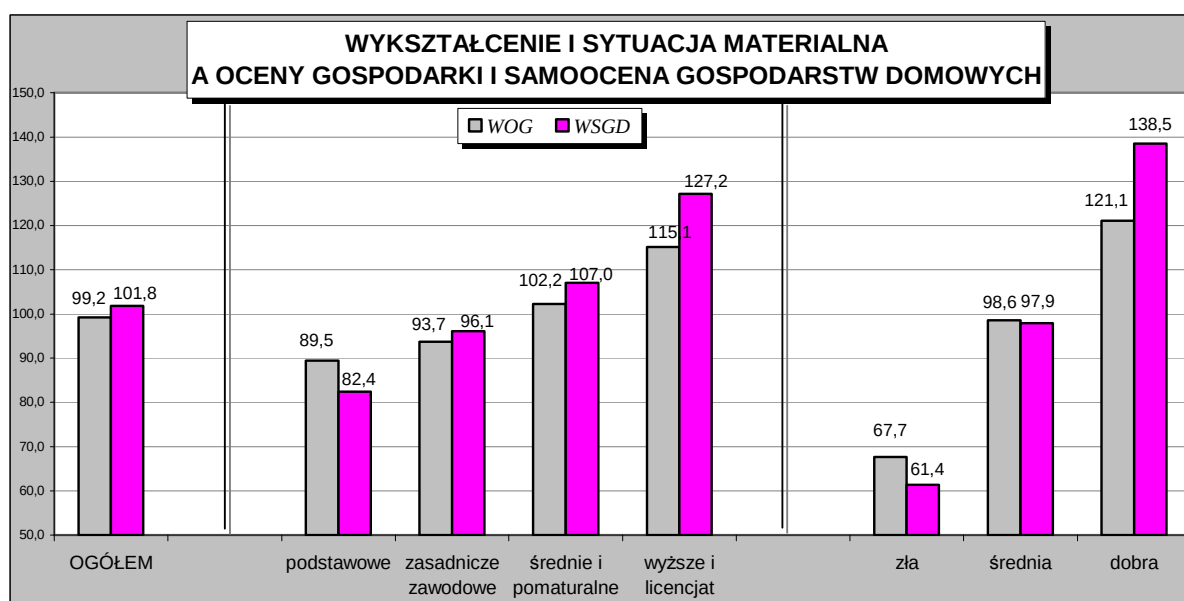
Sytuacja gospodarcza oceniana była nieco lepiej w miastach (101,5 pkt.) niż na wsi (95,5 pkt.). Zdecydowanie najlepiej sytuację gospodarczą postrzegają mieszkańcy miast powyżej 500 tys. (116,5 pkt.), znacząco gorzej respondenci z miast od 100 do 500 tys. (94,4 pkt.), miast od 20 do 100 tys. (99,9 pkt.) oraz poniżej 20 tys. (99,7 pkt.).

Również sytuacja własnych gospodarstw domowych była postrzegana najlepiej przez mieszkańców miast powyżej 500 tys. (119,9 pkt.). Nieco niższy był WSGD w miastach od 100 do 500 tys. (102,6 pkt.) oraz do 20 tys. (104,7 pkt.), natomiast najniższy na wsi (98,7 pkt.) i w miastach od 20 do 100 tys. (94,3 pkt.).

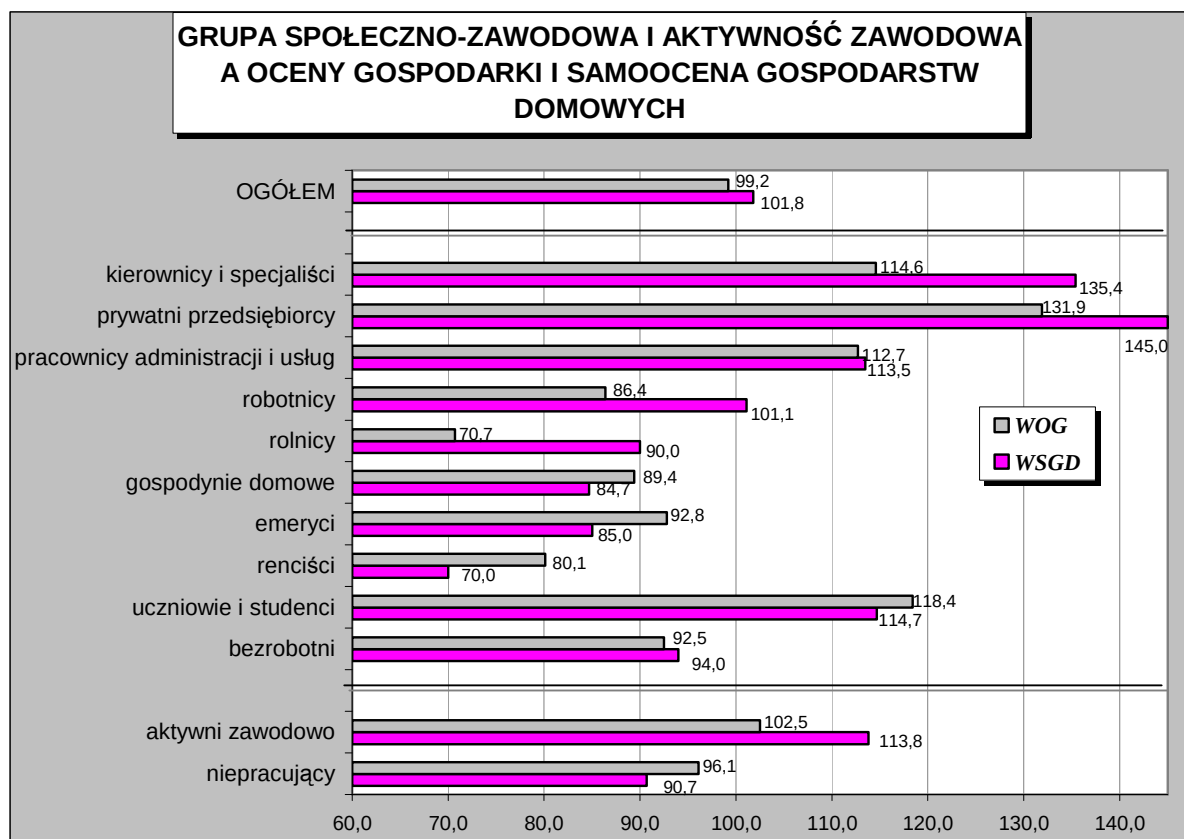
Wskaźnik Ocen Gospodarki rośnie wraz z wykształceniem respondentów: od 89,5 pkt. wśród osób z wykształceniem podstawowym i 93,7 pkt. wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym do 115,1 pkt. wśród osób z wykształceniem wyższym.

Podobnie kształtuje się Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych – najniższy był wśród badanych z wykształceniem podstawowym (82,4 pkt.), a najwyższy wśród badanych z wykształceniem wyższym (127,2 pkt.).

Osoby będące w złej sytuacji materialnej źle oceniały zarówno sytuację gospodarczą (67,7 pkt.), jak i sytuację swoich gospodarstw domowych (61,4 pkt.). Wśród badanych w dobrej sytuacji materialnej WOG wynosił aż 121,1 pkt., a WSGD 138,5 pkt.

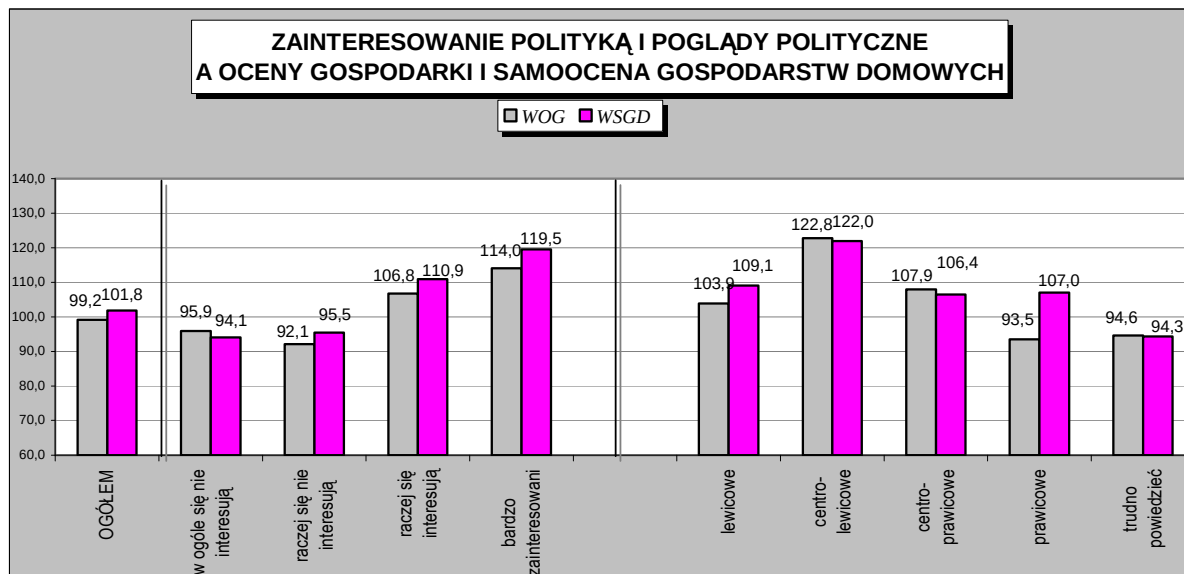
Wskaźnik Ocen Gospodarki najwyższy był wśród prywatnych przedsiębiorców (131,9 pkt.) oraz uczniów i studentów (118,4 pkt.). Najniższy był on wśród rolników (70,7 pkt.), rencistów (80,1 pkt.), bezrobotnych (92,5 pkt.), robotników (86,4 pkt.), emerytów (92,8 pkt.) oraz gospodyń domowych (89,4 pkt.).

Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych najwyższy był wśród kierowników i specjalistów (135,4 pkt.), prywatnych przedsiębiorców (145,0 pkt.) oraz uczniów i studentów (114,7 pkt.). Najniższy był natomiast wśród rencistów (70,0 pkt.), gospodyń domowych (84,7 pkt.) i emerytów (85,0 pkt.).

Oceny gospodarki były tym lepsze im większe było zainteresowanie respondentów polityką. WOG wynosi 92,1 pkt. wśród osób raczej i 95,9 pkt. wśród w ogóle niezainteresowanych polityką oraz 114,0 pkt. wśród osób bardzo nią

zainteresowanych. Najlepsze zdanie o sytuacji gospodarki mieli badani o centrolewicowych (122,8 pkt.) i centroprawicowych (107,9 pkt.) poglądach politycznych, zaś najgorsze osoby o poglądach prawicowych (94,6 pkt.), a także badani nie potrafiący określić swoich poglądów politycznych (94,6 pkt.).

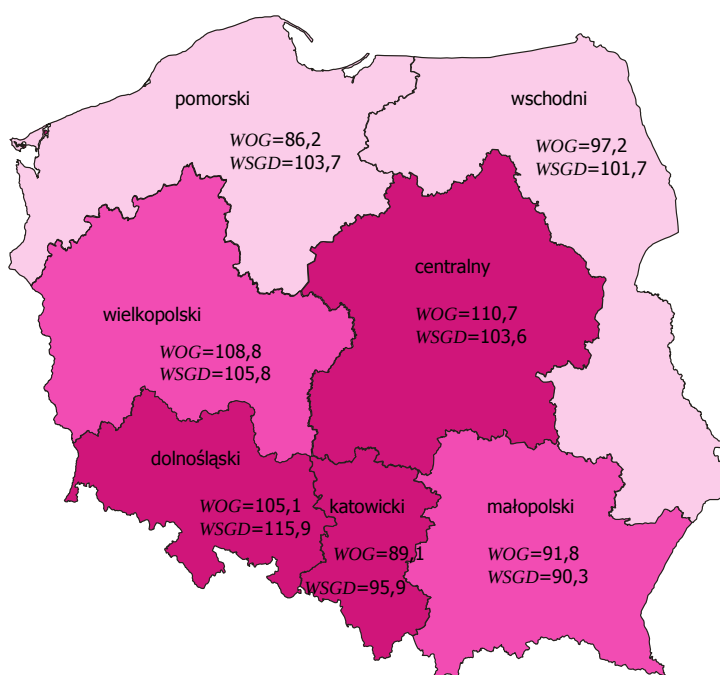
Stopień zainteresowania polityką był związany także z samooceną gospodarstw domowych. WSGD wśród respondentów, którzy polityką w ogóle się nie interesują, wynosił 94,1 pkt., a wśród bardzo zainteresowanych 119,5 pkt.

Osoby o centrolewicowych poglądach politycznych najlepiej oceniały sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego (WSGD – 122,0 pkt.), zaś najgorzej wypowiadały się o niej osoby nie potrafiące określić swoich poglądów politycznych (94,3 pkt.).

NASTROJE EKONOMICZNE W REGIONACH

Wskaźnik *Ocen Gospodarki* najwyższy był w regionie centralnym (110,7 pkt.) oraz wielkopolskim (108,8 pkt.). Najniższy zaś w regionach pomorskim (86,2 pkt.) oraz katowickim (89,1 pkt.).

Wskaźnik *Samooceny Gospodarstw Domowych* najwyższy był w regionach dolnośląskim (115,9 pkt.) oraz wielkopolskim (105,8 pkt.), najniższy był on natomiast w regionach małopolskim (90,3 pkt.) i katowickim (95,9 pkt.).

PODSUMOWANIE

W IV kwartale 2010 roku nastąpił niewielki wzrost *Wskaźnika Nastrojów Ekonomicznych* (z 98,5 pkt. do 100,6 pkt.). Zwiększenie się wartości *WNE* ma związek ze wzrostem *Wskaźnika Ocen Gospodarki* (z 95,1 pkt. do 99,2 pkt.). W tym samym czasie *Wskaźnik Samooceny Gospodarstw Domowych* wzrósł tylko nieznacznie (ze 101,2 pkt. do 101,8 pkt.).

Po spadku z III kwartału br. *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* ponownie wzrósł powyżej symbolicznej granicy pomiędzy optymizmem a pesymizmem. Jest on obecnie wyraźnie wyższy niż w I kwartale 2009 roku, u progu kryzysu gospodarczego.

Wskaźnik Ocen Gospodarki znajduje się na poziomie świadczącym o nieznacznej przewadze osób negatywnie oceniających sytuację gospodarczą w Polsce nad oceniającymi ją pozytywnie. W porównaniu z III kwartałem wartość *WOG* zwiększyła się i również ten wskaźnik utrzymuje się na poziomie przewyższającym wartość z początku 2009 roku.

W przypadku *Wskaźnika Samooceny Gospodarstw Domowych* mamy do czynienia ze stabilizacją jego wartości na poziomie oznaczającym niewielką przewagę osób optymistycznie oceniających sytuację swoich gospodarstw domowych nad pesymistami.

ANEKS

Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych obliczany jest na podstawie dziewięciu pytań o tematyce gospodarczej:

Wartość minimalna *Wskaźnika* (dziewięć odpowiedzi pesymistycznych), to 0, środkowa – 100, natomiast maksymalna (dziewięć odpowiedzi optymistycznych) – 200 punktów.

- ❶ ocena polskiej gospodarki w kontekście rozwoju bądź kryzysu
- ❷ prognoza materialnych warunków życia ludności w naszym kraju w perspektywie trzyletniej
- ❸ prognozy inflacyjne w perspektywie najbliższych 12 miesięcy
- ❹ skłonność do oszczędzania
- ❺ skłonność do inwestowania w dobra trwałego użytku
- ❻ ocena sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w okresie ostatnich 12 miesięcy
- ❼ prognoza sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego w okresie najbliższych 12 miesięcy
- ❽ aktualna ocena sytuacji finansowej własnego gospodarstwa domowego (w odniesieniu do możliwości regularnego opłacania podstawowych świadczeń)
- ❾ ocena sytuacji na rynku pracy

Na *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* składają się dwa podwskaźniki: *Ocen Gospodarki i Samooceny Gospodarstw Domowych*. Oba podwskaźniki mogą przybierać – podobnie jak *Wskaźnik Nastrojów Ekonomicznych* – średnie wartości mieszczące się w granicach między 0 a 200 punktów.